

Stankovské Zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov

číslo 1, ročník II., 2008

Dialnica zmení život v obci

Nárast automobilizmu kladie aj vyššie nároky na stavbu cest. Dnešná cestná siet je nepostačujúca a jej stavebné a technické parametre nezodpovedajú súčasnému požiadavkám. Tým, že priepustnosť existujúcich cest I. triedy je nevyhovujúca, dochádza k spomaľovaniu dopravy a nadmernému zataženiu životného prostredia imisiami hluku a emisiami výfukových plynov. Nadmerne sú ohrozené životy obyvateľov, a to najmä v prejazdných úsekoch týchto cest cez obce. Denná intenzita vozidiel v miestnej časti Rojkov, je viac

dialnica v jednom smere. Rovnaká situácia sa plánuje aj pre tunel Havran. Portál tunela Rojkov, ktorý vyústi za miestnou časťou Strakov, bude od portálu diaľničného tunela Havran vzdialenosť asi 500 m. Ich prepojenie ponad rieku Váh, prístupovú cestnú komunikáciu III. triedy z Lúbochne a železničnú trať, zabezpečí estakáda - diaľničný most. Prvý betónový pilier estakády bude približne 28 m za pilou.

V období výstavby diaľnice budú miestne komunikácie vystavené zvýšeným dopravným nárokom. Ťažké nákladné

ny, ktorá je vo veľkej miere využívaná chodcami, deťmi idúcimi zo školy v Lúbochne a bicyklistami. Jej súčasné užívanie ako staveniskovej komunikácie môže spôsobať časte kolizie nielen motorových vozidiel navzájom, ale i kolizie s chodcami. Po odvolacom konaní Národná diaľničná spoločnosť súhlásila, že rozšíri dotknutú cestnú komunikáciu a normované parametre, ale len v úseku, ktorý bude využívať pre výstavbu.

Národná diaľničná spoločnosť plánuje približne v miestach pri bloku premostiť rieku Váh železným montovaným mostom, a tam presmerovať staveniskovú dopravu na druhý breh Váhu. V Porubinách zriadi dočasné nespevnené prístupovú cestu a napoju ju na štátnu cestu I. triedy č. 18. Zvyšok cesty by mal upraviť vlastník a správca cestnej komunikácie, teda Žilinský samosprávny kraj, ktorý však zatiaľ k tomuto problému nezaujal stanovisko.

Vjazd do tunela Havran, preruší aj lesnú cestu. Urbárske spoločenstvo Stankovany, preto žiadalo Národnú diaľničnú spoločnosť o náhradné sprístupnenie lesných porastov. Tiež zasaahuje do pozemkov Urbára, ktorý žiada o finančnú úhradu za plochy, ktoré budú zastavané.

Projektovaná trasa diaľnice zasahuje aj do ochranného pásma vodného zdroja, ktorý zásobuje pitnou vodou miestnu časť Rojkov. Národná diaľničná spoločnosť však obec ubezpečila, že obyvatelia Rojkova o pitnú vodu nepridu. Každá minca má svoj rub a lice. Pri výstavbe diaľnice sa vytvorí 800 až 1000 pracovných miest, z ktorých časť možno pokryť z miestnych zdrojov. Daňou však bude nebývalý ruch, tiež prach, hluk a vibrácie pri výstavbe, ktoré ale časom utichnú. Zmení sa aj scenéria obce, na jej východnej strane vyrastie betónový gigant – estakáda, ktorá bude prevádzkať motorové vozidlá z tunela Rojkov, do tunela Havran. Kedy to však bude, nemožno presne povedať a vzhľadom na stále rastúcu celosvetovú krízu, možno tieto plány ešte dlho zostanú len viziou.

JUDr. V. Urban
lk

ako 20 000 tisíc automobilov za 24 hodín.

Akútну potrebu odľahčenia tohto fahu od nadmernej dopravy by mala závisť výstavba diaľnice. Na Slovensku je v súčasnosti v prevádzke približne 320,8 km diaľnic a 122,6 km rýchlosťných komunikácií. Je to veľmi málo a mnohokrát aj medzinárodná transitná káminová preprava je vedená po prefažených cestách I. triedy, ktoré v mnohých prípadoch tak, ako je to aj v miestnej časti Rojkov, sú vedené v prejazdných úsekoch bývaných časťí obce.

Celková dĺžka úseku Turany – Hubová je 13,575 km. Súčasťou tohto úseku bude križovatka Kralovany, Stredisko správy a údržby diaľnic a dva diaľničné tunely. Ponad Rojkov sú zatiaľ plánované dva diaľničné tunely, ktoré budú od seba vzdialenosť asi 40 m. Dva tunely preto, lebo každým z nich bude vedená

automobily, budú musieť využívať aj komunikáciu Stankovany – Lúbochňa. Táto cestná komunikácia je zo stavebného a technického hľadiska podnormovaná a jej šírka je 4 m. Minulý rok sa podarili zrealizovať v najužších úsekoch tejto cesty výhybne. Súčasný vlastník a správca tejto komunikácie – Žilinský samosprávny kraj ako jednu z podmienok pre udelenie stavebného povolenia na výstavbu diaľnice žiada, spevnenie pripustu pri pile, a aby bola komunikácia po výstavbe uvedená do pôvodného stavu. S týmto nesúhlasili Obecné zastupiteľstvo obce Stankovany, ani Obvodný úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie v Ružomberku. Žiadali rozšírenie cestnej komunikácie na parametre predpísané príslušnou slovenskou technickou normou, teda 6 m. Hlavným argumentom bolo, že ide o jedinú prístupovú komunikáciu do obce Stanková-

♦EDITORIAL

Prvý rok práce s obecnými novinami mi dal veľa skúseností. Každé číslo prinieslo jedinečné reakcie čitateľov, ktoré mi pomáhali vylepšovať nasledujúce číslo. Teraz máme za sebou úvodný ročník a späť rekapitulujeme dobré fahy, no i tie problematické. Na vlastných chybách sa učíme tomu, čo treba v budúcnosti vylepšiť.

Obecné noviny by mali fungovať preto, aby naštartovali akýsi verejný dialóg o témach, ktoré hýbu životom v obci. Ich záber by sa nemal zužovať len na strohé konštatovanie, či sumarizovanie toho, čo už bolo. I keď sú udalosti, ktoré si treba pripomínať a na ktoré nehodno zabudnúť.

Možno si to nevšimnete na prvý pohľad, no číslo, ktoré držite práve v rukách upozorňuje na skutočnosti, ktoré zmenia našu budúcnosť. Každý občan má právo vyjadriť svoj názor a vďaka informáciám, ktoré vám poskytne, si budete môcť vytvoriť lepsí obraz o tom, čo sa v Stankovanoch deje a budeť diať.

Obecná bytovka je to, na čo čakajú mladé rodiny a čo u nás chýbalo. Prinášame vám prvé možné plány a opisy bytov, kde budete prípadne bývať aj vy.

Zároveň upozorňujem na to, že po prvý raz vychádzajú Stankovské zvesti na 16 stranach. Blížia sa Vianoce a redakcia si pre Vás pripravila takýto milý darček. Okrem stálych rubrik si vo Vianočných zvestiach nájdete množstvo povzbudenia k najkrajším sviatkom v roku. Rovnako sa s vami podelíme o vianočné zvyky a tradície v Stankovanoch, ktoré už pomaly vymierajú, no vďaka listom, ktoré prichádzajú od čitateľov, si ich opäť pripomienime. Dúfame, že prvé číslo druhého ročníka obecných novín vám prinesie množstvo radosti, inšpirácie a pokojných chvíľ v sviatočnom čase.

Lubica Kubišová
šéfredaktorka

stankovskezvesti@centrum.sk

Slovo poslanca

Ján Buliak

S blížiacim sa koncom kalendárneho roka si človek robí určitú rekapičku výsledkov svojho snaženia a udalostí vo svojom živote za uplynulý rok. Pripravuje si plány a predsačzatia na budúci rok, aby bol lepší, príjemnejší, krajský a radostnejší, bez zbytočných neúspechov, neprijemných situácií a smútku, nielen v kruhu rodiny, ale aj v zamestnaní a spoločenskom živote.

Aj ja, ako nominant KDH, nezávislý poslanec v OZ, tajomník komisie pre rozvoj, kultúru - školstvo a šport by som chcel vyslovíť niekoľko slov v závere roka, aby som poukázal na smutnú situáciu a nepriaznivé postavenie kultúry nielen v našej obci, ale celkovo v súčasnej spoločnosti, čo svedčí o jej poklese.

Ako dôsledok toho, mamon, falos, arrogancia a korupcia načisto udupali spravodlivosť, čestnosť, lásku a pokoru. Budeme žať čo sme zasiali...

Spoločnosť a celé ľudstvo však tvoria bežní ľudia – teda aj my. Je našou úlohou a vlastne aj povinnosťou, aby sme sa podieľali na vytváraní kultúry lepšej, čistejšej, krajskej, priateľnej a dostupnej pre každého človeka. Pretože realizáciu každý musí začať od seba. Najskôr každý musí pochopiť načo je tu, a že si musí vážiť všetko živé. Nie všetci ľudia sú tak duchovne vyzretí, aby to boli schopní pochopiť. Niektorí nemôžu, ale horší sú tí, ktorí nechcú. Pomáhajme nielen rečami, ale reálnymi skutkami. Vstúpme si do svedomia a nezabúdajme byť ľuďmi. Naše svedomie nech sa naplní prebudí a budme čestní, zodpovední, skromní a nezabúdajme na pokorú pred ľuďmi aj pred Bohom. Tešme sa zo života, vážme si svojich najbližších a navzájom sa nezištné milujme a pomáhajme si. Nie je to jednoduché, ani sa to nedá uskutočniť zo dňa na deň, ale len pričinením nás všetkých sa to podarí.

K tomu sú potrebné značné obety, odriekania a pevnej viery, a mať pred svojimi očami neustále aj heslo „Bolesť očistuje“.

Uzávierka budúceho čísla Stankovských zvestí je 27.2. 2009

Obecné zastupiteľstvo.....	3
Zvesti.....	4
Diskutovalo sa nielen o diaľnici	4
Prvý ročník vydávania novín	4
Tunel Rojkov a zdroje pitnej vody	4
Stredisko správy a údržby diaľnic	
Stankovany	5
Dobré správy z Kene	5
Ošetrovanie neobhospodarovanej lúk	5
Bývanie v novej bytovke	6
Katarínske posedenie	6
Mikuláš rozdával sladkosti	6
Šachisti bilancujú	7
Vo futbalovom klube SOKOL	
Stankovany to vrie	8
Diskusia na internete	9
S humorom a zamyslením.....	7
Listáren.....	9
Z histórie obce	
Stankovské priezviská.....	10
Prírodné krásy	
Štátne ochrana prírody.....	11
Zvesti špeciál	
Televízia naša každodenná.....	12
Vianočné zvesti.....	13
Svetlo Božie prichádza	13
Hodnotíme uplynulý rok	13
Vianoce a Nový rok v Stankovanoch v roku 1944	14
Vianočné zvyky v Stankovanoch	14
Porušená tradícia.	15
Štedrovečerné menu	16
Spoločenská kronika.....	16

♦REDAKCIA

♦OBSAH

Stankovské zvesti * Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov * www.stankovany.sk
Vychádza s podporou Obecného úradu Stankovany, Číslo 1, ročník II., december 2008,
vychádza s povolením Ministerstva kultúry SR, registračné číslo: EV 2445/08

šéfredaktor: Lubica Kubišová, zástupca šéfredaktora: Ján Buliak,

redakcia: Ľudmila Bartošová, Bohuslav Belko, Joachim Fúra, Milan Matejík,
Peter Straka, JUDr. Vladimír Urban,

grafická úprava: Lubica Kubišová, fotografie: spolupracovali: Ing. Ján Tatár

Texty neprešli jazykovou úpravou

Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie

Zasadnutie obecného zastupiteľstva

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 8/2008 zo šiesteho riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 17. októbra 2008:

Uzatvorenie Zmluvy s Hydroenergiou s.r.o. Bratislava o prenájme obecných pozemkov.

OZ súhlasí s uzatvorením zmluvy na dočasný prenájom obecných pozemkov so spoločnosťou Hydroenergia, s.r.o. Bratislava, pre výstavbu MVE Kralovany.

Zmluva o dielo pre výstavbu nájomných bytov.

OZ odporúča uzatvoriť zmluvu o dielo pre uvádzaný objekt na základe cenových ponúk na vypracovanie štúdie a projektovej dokumentácie v zmysle Smernice č. 1/2007.

OZ berie na vedomie vybratie najvhodnejšieho dodávateľa na rekonštrukciu miestnych komunikácií.

OZ súhlasí s uzatvorením zmluvy na tieto práce s firmou RILINE Ružomberok, ktorá bola vybratá z predložených cenových ponúk.

Zmluva o dielo - Kultúrne a agroturistické centrum v regióne.

OZ berie na vedomie informáciu o príprave uzavretia zmluvy o dielo na zhotovenie stavby „Kultúrne a agroturistické centrum v regióne“ s víťazným uchádzačom Stavoindustria Liptovský Mikuláš.

Vyberáme z výpisu Uznesenia č. 9/2008 zo siedmeho riadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva v Stankovanoch konaného dňa 13. decembra 2008:

OZ na základe predloženého projektového zámeru výstavby MVE Stankovany súhlasí s výstavbou MVE Stankovany.

OZ berie na vedomie informáciu o vybavení petície občanov Rojkova, ohľadom poškodenia cesty 1/18 od Slovenskej správy cest Bratislava.

OZ berie na vedomie návrh hospodárskeho plánu OL Stankovany s.r.o. na rok 2009, ktorý predniesol konateľ spoločnosti Ladislav Lovás.

OZ berie na vedomie správu o činnosti DR pri OL Stankovany s.r.o., ktorú predniesol predseda DR Milan Straka

OZ berie na vedomie obsah žiadosti šachového klubu Stankovany - Rojkov, adresovanej obci ohľadom poskytnutia finančnej čiastky pre členku ŠK - Nikolu Konkoľovú. OZ súhlasí s poskytnutím finančnej podpory pre hráčku.

OZ, v súvislosti prechodom na euro od 1.1.2009, súhlasí s dodatkom č. 1/2007 k VZN č. 1/2007 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

pripravila lk

POZVÁNKA

Obecný úrad v Stankovanoch a obecné zastupiteľstvo pozýva občanov na Vianočné stretnutie. Posedenie sa uskutoční **27.12.2008 o 16:30** v zasadačke úradu.

Všetci ste srdenčne vítaní.

Náklady na TKO v roku 2008:

Výdaje do novembra 2008 + predpokladané výdaje na december 2008:

Odvoz TKO:	208 616 Sk
Odvoz triedeného odpadu:	74 676 Sk
Odvoz VKK od cintorína:	41 369 Sk
Nákup kuka nádob:	27 100 Sk
Posyp ciest 1x:	8 239 Sk

Náklady spolu: 360 000 Sk

Predpokladané príjmy: 300 000 Sk

360.000 : 1200 = 300 (na jednu osobu)

Odchody vlakov zo stanice Stankovany

SMER: Ružomberok | **SMER: ŽILINA**

05:04 (KE)	04:20 (Vrútky)
06:14 ide v X (LM)	05:07 ide v X, (Žilina)
06:50 ide v X (LM)	05:39 (Žilina)
07:15 ide v X (RK)	06:10 ide v X (Žilina)
07:37 ide v 6 a + (RK)	06:30 ide v 6 a + (Žilina)
08:08 ide v X a 6 (LM)	07:34 ide v X (Žilina)
10:31 ide v 6 a + (LM)	08:24 ide v 6 a + (Žilina)
11:47 ide v X (RK)	10:26 (Žilina)
13:06 (RK)	12:28 (Žilina)
14:15 ide v X a 6 (SnV)	13:03 (Žilina)
14:55 ide v X (Poprad)	13:47 ide v X,
15:37 ide v 6 a + (PP)	14:38 ide v X (Kraľovany)
16:26 ide v X (Lipt. Hrádok)	15:18 (Žilina)
17:06 ide v X (Poprad)	16:36 (Vrútky)
18:03 ide v 6 a + (Poprad)	18:36 (Žilina)
18:47 ide v X (LM)	20:25 ide v X a 6 Vrútky)
19:37 (RK)	22:44 nejde 31.XII (Kraľovany)
21:08 ide v X, (RK)	
21:42 ide v X	

Diskutovalo sa nielen o diaľnici

Prioritnou témou októbrového pohovoru poslancov OZ s občanmi obce bola výstavba diaľnice. Starosta zdôraznil potrebu rozhovoru pri riešení závažných problémov. „Každý návrh je hodný minimálne zamyslenia. Účasť ľudí na podobných stretnutiach je veľmi dôležitá, pretože sa jedná o ich majetok.“

Do schránok Stankovcov prichádzali dôležité návrhy na kúpnu zmluvu pre pozemky, ktoré plánuje využiť Národná diaľničná spoločnosť pre stavbu diaľnice. Je celkom prirodzené, že číslam a parcelám uvedených v dokumentoch ľudia nie vždy rozumeli. Obecný úrad im vyšiel v ústrety aktívnym poradenstvom. Vybavenie listu vlastníctva vyžaduje určité finančné náklady. Na OcÚ sa dozvedeli, o ktoré parcely ide a v ktorých lokalitách obce sa nachádzajú. Žiaľ, pozemky neznámych vlastníkov prechádzajú do správy Slovenského pozemkového fondu.

Stále pálčivou témou ale zostáva otázka rozšírenia prístupovej cesty z Eu-

bochne, nakoľko bude využívaná občanmi obce a ťažkými automobilmi pri výstavbe. Poslanci ubezpečili obyvateľov miestnej časti Rojkov, že sa nemusia obávať straty pitného zdroja.

Účastníci diskusie prejavili záujem o aktuálnu výstavbu strediska správy a údržby diaľnic. Objekt bude umiestnený v časti Hliene a zaberie veľkú časť pôdy. Odobratá ornica sa ale plánuje ďalej využiť v prospech obce.

Starosta podal návrh na zváženie pre prítomných, ktorý sa týkal centrálneho kosenia neobrábaných pozemkov. Presnejšie ide o plochu od cintorína po kopec Židovka. Obec využije možnosť zbaviť sa krov a získať upravené lúky tým, že ju dá do bezplatného prenájmu.

Stretnutia občanov s poslancami zastupiteľstva ponúkajú obom stranám jedinečnú príležitosť na otvorený dialóg. Účasť na verejnem rozhovore je pre zlepšenie kvality života obce dôležitá a nenahraditeľná.

lk

Tunel Rojkov zdroje pitnej vody neohrozí

Dopravoprojekt Bratislava, ako hlavný projektant diaľnic pre Národnú diaľničnú spoločnosť (NDS), spolu s Vodárenskou spoločnosťou a.s. Ružomberok usporiadali začiatkom roka stretnutie so starostom obce a poslancami obecného zastupiteľstva. Dôvodom konania zainteresovaných strán bolo rozhodnutie o výstavbe dvoch diaľničných tunelov v katastri našej obce. Obidva tunely prechádzajú okolo zdrojov pitnej vody, tunel Rojkov priamo zasahuje do ochranného pásma miestneho zdroja. Zo strany obce bola preto opodstatnená obava o stratu, prípadne narušenie záchytných prameňov pitnej vody pre miestnu časť Rojkov. Zástupcovia Dopravoproyektu obec ubezpečili, že miestna časť o zdroje pitnej vody ne-

pride. V prípade narušenia je NDS povinná zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou, a to úpravou starého alebo výstavbou náhradného vodojemu rovnakej kapacity.

Súčasný prietok prameňa v Stankovoch je 6,3 l/s, no jeho spotreba pri plnom výkone je len 2,7 l/s. Prepad tvorí viac ako polovica celkového prietoku. Problematicou prípadnej straty vody v Rojkove sa zaoberala aj obecné zastupiteľstvo, ktoré hľadá východisko v napojení na výdatný prameň v Stankovoch.

Obyvatelia miestnej časti Rojkov sa preto nemusia obávať straty zdroja pitnej vody.

Milan Matejík

Prvý ročník vydávania obecných novín je úspešne za nami

Pod minuloročný vianočný stromček ste dostali od nás, milí čitatelia, nezvyčajný darček. Do vašich schránok sa dostalo prvé číslo obecných novín. Odvtedy, každé tri mesiace, tento prijmený zvyk opakujeme.

Vraj prvý rok je vždy najťažší, vetry fukajú tvrdo a neústupčivo. Všetky nástrahy sme vďaka vám ale prekonali a pevne veríme, že naša loď sa bude plávati v stále pokojnejších vodách. Tvorí obecné noviny tak, aby sme splňali očakávania a predsačzatia nie je jednoduché. Chvíľu trvalo, kým sme našli ten správny recept, aby Stankovské zvesti chutili tak, ako sa väčšine páci. Dúfame, že za rok pôsobenia sme si získali vašu dôveru a presvedčili o našom úmysle zlepšiť spoločenský život v obci. Opäťovne pripomíname, že každá stránka novín je vytvorená pre vás. Privítame akýkoľvek nápad, list, či nového člena redakčnej rady. Každý, kto si myslí, že má obci čo povedať, má ku nám dvere otvorené. Noviny a ich pôsobenie poznáte, nie je preto nič ľahšie ako kontaktovať redakciu.

Vieme, že Stankovské zvesti nezostávajú zatvorené v obci, ale putujú po celom Slovensku, či vďaka internetu aj po celom svete. V ďalekých kútoch zeme sa nachádzajú ľudia, ktorí sa o svoju obec aktívne zaujímajú. Je nám preto potešením, že novinky dôstojne reprezentujú Stankovany, čo môže byť silnou motiváciou pre tých, ktorí sa ostýchajú zapojiť sa do prípravy novín. Kritizovať a nič nerobiť nechce veľké umenie. Umením je zodvihnuť sa a priložiť ruku k dielu.

Rok fungovania Stankovských zvestí sa uzatvára, no ďalšie roky máme pred sebou. Obecné noviny tu vždy budú, ak bude záujem tých, pre ktorých sú určené: VY.

lk

Stredisko správy a údržby diaľnic Stankovany

Z dôvodu výstavby diaľnic sa v katastri obce Stankovany počíta s umiestnením strediska správy a údržby diaľnic. Najbližšie takéto stredisko sa nachádza v Liptovskom Mikuláši. Areál bude situovaný v časti Hliene v Rojkove na ploche približne 3,8 ha. Stankovany tým prídu o určitú časť stavebných pozemkov.

Obec ponúkala Národnej diaľničnej spoločnosti pozemky v časti Porubiny a Pri lavici, oproti kostolu. Národná diaľničná spoločnosť však aj napriek niekoľkým rokovaniam trvala na svojom, dokonca pohrozila, že premiestní stredisko do katastra obce Švošov. Starosta Švošova, mal na umiestnení tohto strediska vo svojej obci enormný záujem. Vedľ okrem daní z nehnuteľnosti, ktoré budú plynúť do obecnej kasy, sa vytvorí aj niekoľko desiatok pracovných miest. Jedná sa o miesta pre administratívnu, šoférov, opravárov, údržbárov, mechanikov, policajtov a hasičov. Bude len na šikovnosti miestnych obyvateľov, ako budú schopní túto ponuku práce využiť.

Stredisko správy a údržby diaľnic Stankovany bude pozostávať z prevádzkovej a administratívnej budovy, garáži, odstavných a parkovacích plôch pre motorové vozidlá, čerpacej stanice pohonných hmôt, dielni na údržbu vozidiel a mechanizmov, skladu materiálu, skladu dopravných značiek a posypových materiálov a podobne. Okrem toho v areáli budú umiestnené aj samostatné prevádzkové budovy Dopravného oddelenia policajného zboru SR – diaľničná polícia a tiež samostatná prevádzková budova Hasičského a záchranného zboru SR. Ďalej tu bude aj operačné pracovisko krízového riadenia, ktoré bude akýmsi styčným mestom pre riadenie krízových situácií na zverenom úseku diaľnice D1. Úlohou strediska bude zabezpečovať aj dispečing zimnej údržby diaľnice.

S výstavbou strediska chce Národná diaľničná spoločnosť začať v najbližšej dobe. Vedeniu obce odporučila oznámiť vlastníkom pôdy, aby neobrábali pôdu. Zemné práce v prípravnej fáze budú pozostávať z odhumusenia do hĺbky 50 cm. Odobranú ornicu môže obec využiť vo svoj prospech. Touto ornicou možno zúrodiť pozemky v obci a o dovoz ornice môžu požiadať aj občania.

JUDr. V. Urban
lk

Dobré správy z Kene

Tak ako každý rok, tak aj tento raz sa v našej farnosti uskutoční koledovanie Dobrej noviny. Aktuálny ročník bude už 14. v poradí a bude sa niesť v duchu témy „Dobré správy z Kene“.

Výťažok tohto ročnika Dobrej noviny je opäť určený ľuďom v Afrike, ktorí sú v krajnej nôdze a zároveň nemajú prístup k vzdeleniu, zdravotnej starostlivosti, pitnej vode a iným základným potrebám. Dobrá novina podporuje projekty vedúce k integrálnemu rozvo-

ju človeka. Naša pomoc bude smerovať predovšetkým do Kene, ktorú začiatkom tohto roka zasiahla povolebná vlna násilia, ale aj do Južného Sudánu a Ugandy.

Veríme, že aj tento rok sa všetci spojíme pre dobrú vec a podáme pomocnú ruku tam, kde ju najviac potrebujú. Tento rok sú dátumy koledovania nasledovné:

Stankovany - 25. a 26. 12. 2008

Kraľovany - 28. 12. 2008

Rojkov - 6. 1. 2009

Terézia Fúrová

Ošetrovanie neobhospodarovaných lúk a polí

Pred dvoma, či viac desiatkami rokov, sa po našich lúkach preháňali početné stáda dobytka. Polia sa obrábali za účelom dopestovania základných polnohospodárskych plodín.

Prišlo však obdobie, kedy sa chov a dopestovávanie plodín stalo ekonomickej nevýhodnou činnosťou nastupujúcich generácií. Možnosti zamestnania v atraktívnejšom priemysle umožnilo nákup produktov z polnohospodárskej oblasti.

Dnes, s odstupom času, premýšľame o tom, či tieto kroky boli najsprávnejšie. Osirelé polia a lúky pozarastané kriakmi, bodľačím, burinami, ba dokonca aj inváznymi rastlinami, nepričítávajú na väžnosť našej peknej, stankovskej prírode, ktorá sa prezentuje mnohými prírodnými výtvormi, chatovými oblastami a tiež pamiatkami z oblasti kultúry.

Z uvádzaných dôvodov, a tiež v zmysle platných polnohospodárskych zákonov, podľa ktorých je každý vlastník alebo užívateľ, povinný starať sa o svoj majetok, začína obec za účelom

ošetrovania pôdy nadvázovať kontakty s organizáciami, ktorých náplňou je prinavrátenie krásy prírode okolo nás. Mnohí z vás ste zaznamenali úpravu lúk vo viacerých častiach chotára – na Dlhých, Hradách, Pod Hôrkou. Radi by sme pokračovali aj na iných miestach katastra obce a to ponad cintorín, Pod Hôrkou smerom k Federovu, pri lyžiarskom vleku v Rojkove, a všade tam, kde sa takýto zásah ukáže ako potrebný. Podmienkou pre pokračovanie úprav je, aby pozemky boli verifikovaním označené ako vhodné pre takúto úpravu. Overenie, preskúmanie a potvrdenie je podstatné pre spracovateľa. Doterajšie úpravy vykonala spoločnosť pána Nechaja z Hubovej, s ktorou sa uvažuje aj do budúcnia. Celá problematika bola prehodnotená v mesiaci október 2008, na spoločnom stretnutí občanov so zástupcami obce, kde bol schválený návrh a daný záväzný súhlás na pokračovanie ošetrovania lúk a polí v už spomínaných lokalitách obce.

Ing. Ján Tatár, starosta obce

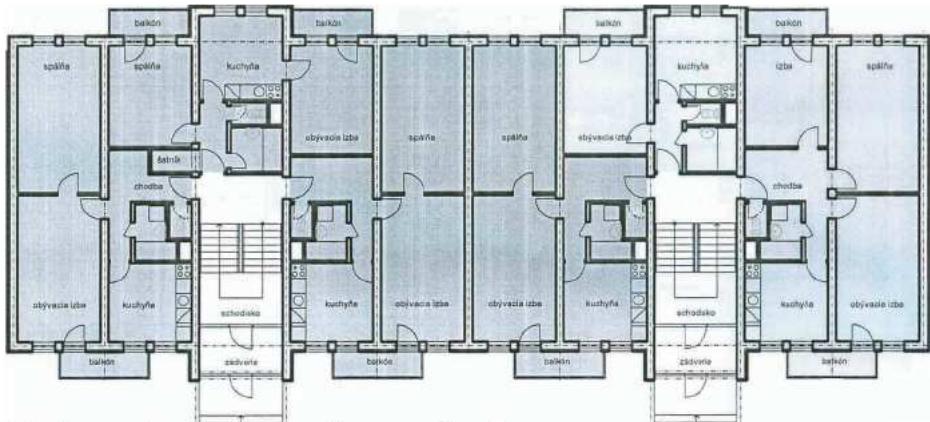
Bývanie v novej bytovke

Vzhľadom na nevysporiadane pozemky v obci a z tohto dôvodu minimálnych možností výstavby rodinných domov, pokúša sa obec uvádzaný problém riešiť výstavbou bytovky.

Viac ako 10 rokov sa o bytovkách v Stankovanoch len hovorilo. Viac ako štyri roky sa intenzívne pracuje na vysporiadani pozemkov Pod Jasením: Lesová (oprati pile). Ukažuje sa, že snaha nebola zbytočná a už v tomto roku bude vysporiadana značná časť parciel, ktoré budú vhodné pre výstavbu bytovky s devätnásťimi bytmi. Z priloženého výkresu vyplýva, že pôjde o tri trojizbové, dvanásť dvojizbových, tri

jednoizbové byty a jeden bezbariérový. V súčasnosti je spracovaná výkresová dokumentácia pre územné rozhodnutie, ktorá bude za krátku dobu doplnená pre stavebné povolenie a realizačný projekt. Nakoľko je predpoklad, že všetky potrebné dokumenty budú do jari pripravené, chceme vyzvať našich občanov, záujemcov o pridelenie bytu, aby sa prihlásili do zoznamu na Obecnom úrade v Stankovanoch. Podrobnejšie o podmienkach získania bytu vás budeme informovať už 27. decembra 2008 na stretnutí občanov so zástupcami obce.

Ing. Ján Tatár, starosta obce

Pôdorys 1. nadzemného podlažia

dvojizbový byt

jednoizbový byt

trojizbový byt

Na Katarínskom posedení hodnotili a plánovali

Základná organizácia jednoty dôchodcov Slovenska v Stankovanoch združuje 32 členov. Dôchodcovia sa aktívne zapájajú do rôznych aktivít, ktorých usporiadateľmi sú oni sami, Obecný úrad v Stankovanoch alebo sesterské organizácie iných obcí.

22.11. 2008 sa naši dôchodcovia stretli v zasadacom obecného úradu, aby spoločne zostavili plán aktivít pre rok 2008. Katarínske posedenie, ako ho

komorne nazývajú, sa nieslo v prijemej, trocha nostalgiej, nálade. Za blahoželali oslavencom a spomínali na svojich členov, ktorí nás navždy opustili. Predsedníčka klubu Marta Fúrová podakovala členom za vyvinutú snahu a obecnému úradu za podporu činnosti. Zároveň vyzývala ďalších dôchodcov, ktorí majú záujem o spestrenie života, aby navštívili stretnutie organizácie.

Akcie klubu v roku 2008:

Úprava kvetinových záhonov a okolia kostola, pomoc pri príprave prímejnej svätej omše Michala Pásztora, účasť

Mikuláš rozdával sladkosti

Nastáva predvianočný čas, ktorého predzvestou je sv. Mikuláš. Posol dobrej zvesti navštívil aj deti v našej obci 6. 12. 2008. Podujatie pod názvom „Mikuláš“ sa v našej obci uskutočnilo za pomoci OcÚ v Stankovanoch. Tak ako káže miestna tradícia, i tento rok potešil najmenších pred kostolom. Na pomoc si prizval anjela a čerta. Pripravené boli balíčky plné sladkostí v hodnote 120 Sk pre 110 detí vo veku od 2 do 12 rokov. Po krátkom vystúpení našich školákov a škôlkarov, Mikuláš rozda pripravené balíčky poslušným deťom. Za zvuku kolied sa akcia ukončila a všetci traja sa tešia na deti aj budúci rok.

Stretnutie pod rozsvieteným stromčekom organizovali poslanci OZ. Krátkym prihovorom ku deťom a pritomným prispeli správca farnosti a starosta obce.

Nemožno nespomenúť zásluhu Ľudmily Bartošovej, ktorá za zhusta moderovala. Pravidelne poriada rôzne akcie pre deti, ktoré sa stali neodmysliteľnou súčasťou kultúrneho života v obci.

lk

na Stankovskom guláši.

27.4. 2008 zájazd na veľtrh Flóra Olo-mouc

29.5. 2008 guľás na Smrekovici

2.8. 2008 športový deň v Liskovej

9.9. 2008 guľás v Liptovskej Osade

15.9. 2008 posedenie pri príležitosti oslav menín členov klubu

22.9. 2008 Ružomberská lýra pre seniorov

22.11. 2008 Katarínske posedenie, plán pre nastávajúci rok

Marta Fúrová, lk

Šachisti bilancujú

Sachový klub KoBo Stankovany užtvára desiaty rok svojho pôsobenia. Jubilejné výročie bolo štredé na úspechy a víťazstvá.

Ukončená šachová sezóna v súťaži družstiev sa začala pre klub veľmi dobre. „A“ - tím nadviazal na vynikajúce výkony z predchádzajúcej sezóny. V prvých troch kolách bodoval naplno a v tabuľke 4. ligy hľadel na ostatných z prvého miesta. Hlavným cieľom „A“ družstva bolo hrať v strede tabuľky a to sa podarilo. Zaslúžili sa o to Juraj Piecka, Emil a Nikola Konkoľovi, Peter a Jaroslav Gašperovci, Patrik Belko, Ján Kratochvíl ml. a Tomáš Lepiš. V „B“ družstve, ktorého cieľom bolo zbierať skúsenosti, dostali možnosť zahrať hráči Maroš Halička, Viktor Roštek, Denis Kajda, Ján ml., Patrik a Adriana Kratochvílovci, Jakub a Tomáš Balejovci, Miroslav Zrnik a Emil Tittel.

V mládežnických súťažiach sa hráci zúčastnili turnajov a veľkých cien SR v Nitre, Prešove, Detve, Banskej Bystrici, Liptovskom Mikuláši, Dolnom Kubíne, Zákamennom, Ružomberku, Stankovanoch, Rojkove, Martine, Žiline, Nesluši a ďalších. Reprezentovali nás Ján ml., Adriana a Patrik Kratochvílovci, Jakub a Tomáš Balejovci, Karolína a Kristián Marcoňovci, Nikola Konkoľová, Mária Rošteková, Denisa Belková a Miroslav Zrnik. Najviac medailí si z týchto turnajov dovezli Ján ml. a Adriana Kratochvílovci, Nikola Konkoľová a Karolína Marcoňová.

Okrem týchto mládežnických turnajov sa 11-ročná Nikola Konkoľová zúčastnila na súťaži v Dudinciach - Majstrovstvá SR telesne postihnutých športovcov a vybojovala si, ako najlepšia žena - šachistka, účasť na Majstrovstvách sveta v Čechách a šachovej olympiáde v Moskve. Týchto turnajov sa bohužiaľ z ekonomických dôvodov nezúčastnila.

Dospelí členovia sa individuálne zúčastnili turnajov v Nitre, Dolnom Kubíne, Liptovských Sliačoch, Martine, Zákamennom, Stankovanoch a Rojkove. Najviac medailí si vybojovali Emil Konkoľ, Juraj Piecka a Tomáš Lepiš.

V spolupráci s obecným úradom usporiadali 9. ročník veľkého, dnes už mezinárodného šachového turnaja, OPEN Stankovany s podtitulom Turnaj o pohár starostu obce. Posledný ročník hralo 74 šachistov, medzi nimi aj reprezentanti SR.

Hlavnú cenu vyhral už tretíkrát za seba Dr. Anton Šingliar z ŠK Dolný

Kubín. Z našich šachistov bol najlepší Juraj Piecka, ktorý sa umiestnil na 7. mieste. Turnaj žien vyhrala Emilia Knapereková z Dolného Kubína, pred Karolinou Turkovou a Monikou Mrázovou, obe z L. Mikuláša. Z domáceho oddielu bola najlepšia Nikola Konkoľová na pozícii pekného piateho miesta. 1. mája v Rojkove v hasičskej zbrojnici usporiadal klub KoBo Stankovany pre 32 pozvaných šachistov 5. ročník šachového turnaja OPEN. Turnaj vyhral Juraj Pecho z Dolného Kubína pred Jurajom Závarským z Medea Martin a Milanom Hubom z Dolného Kubína. Medzi ženami bola najlepšia Henrieta Ballová z Ružomberka pred domácimi Nikolou Konkoľovou a Karolinou Marcoňovou. Usporiadali aj 1. ročník riešiteľskej súťaže, ktorú vyhral Marián Šimo z TŠC Martin.

V roku 2009 plánuje klub usporiadať pre všetkých priaznivcov desať šachových akcií.

1. 10. ročník OPEN Stankovany – Obecný úrad Stankovany
2. 5. ročník OPEN 1. mája – hasičská zbrojnica Rojkov
3. simultánka pre cca 30 hráčov proti Ladislavovi Salaiovi- futbalový štadión Stankovany
4. zápas mládež Stankovany-Rojkov proti zástupcom OU
5. turnaj GPX mládeže – ZŠ Ľubochňa
6. priateľský zápas Stankovany verz. Zákamenné – Obecný úrad Stankovany
7. Nultý ročník turnaja žien – ZŠ Stankovany
8. 2. ročník riešiteľskej súťaže – hasičská zbrojnica Rojkov
9. Vianočný turnaj pre postihnutých občanov – Ružomberok
10. Uzáverý turnaj pre 10 pozvaných šachistov – privát Legionár Rojkov

Okrem týchto akcií chcú šachisti odohrať veľa ďalších turnajov u nás aj v zahraničí. V súťaži družstiev dospeľých už tradične postavia minimálne dve družstvá.

Na záver odkaž predsedu Šachového klubu: „Hrajte šach! Šach je potešenie, ktoré rozvíja myšlenie, pamäť, fantáziu, výtrvalosť, túžbu po víťazstve, presnosť a vôle. Šach pomáha nadvážovať nové priateľstvá, umožňuje cestovať a spoznávať nové miestá, spevňuje kamarátstvo, poskytuje veľa zážitkov a dobrodružstiev. Na šachu je fascinujúce, že ho môže hrať každý, od detí v škôlke až po seniorov a že ho môžeme začať hrať kedykoľvek!“

Ing. Emil Konkoľ, lk

S humorom & zamyslením

s.A. Chorvátom

Autobus bol preplnený, všetci stáli, len detičky a mládež sedela. Jedna babička s palicou v ruke sa držala operadla stoličky, kde sedelo asi päťročné dievčatko.

„Dievčatko, pust' ma sadnúť, nožičky ma veľmi bolia...“

To sa k nej otočilo a odpovedá: „Te-ta, vy ste vždy uvoľnili miesto starším ľuďom?“

„Áno, vždy som to urobila.“

„Aha, tak preto Vás nožičky boľkajú!“

Stretli sa dvaja farári. Jeden hovorí druhému:

„Do kostola mi vletel netopier, lieta dookola, ľudia nesledujú bohoslužby, ale jeho.“

Druhý hovorí: „U mňa je to isté!“

Dohodli sa, že to nejako vyriešia.

Stretli sa o týždeň a prvý hovorí: „Už som to vyriešil, nasypal som otravy a zdochol.“

Druhý odpovedá: „Ja som ho pokrstil, pobirmoval a on odletel.“

Vnúčik sa prihovára deduškovi: „Starký, zatvor očká!“

„A prečo vnúčik môj, prečo mám zatvoriť očká?“

„Ocko hovoril, že keď zatvoríš oči, budeme dedit!“

„Ešte donedávna behali za mnou dievčatá a ženy ako zbláznene. “

„A odkedy nebehajú?“ pýta sa Fero.

„Od tej doby ako som im prestal kradnúť kabelky.“

V dobe, keď ešte jazdili parné lokomotívy, prikázał strojvodič kuričovi: „Jano, hoď do kotla krivé poleno! Ide-me do zákruty!“

Streltol Jožo Jana a takto mu hovorí: „Jano, ty si sa oženil!“

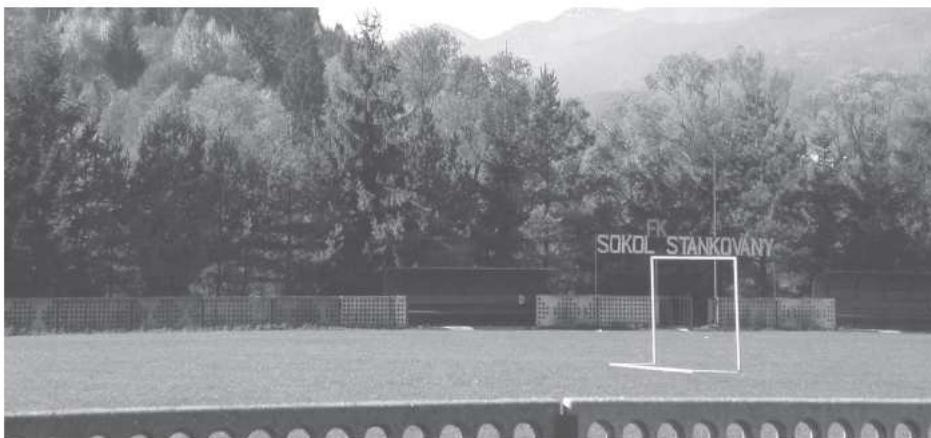
„Ako to vieš? Veď sme už dávno neboli spolu!“

„Nuž, neboli, ale ty máš deravé ponozky a chýbajú ti dva gombíky na košeli. “

„Spýtal sa Dežo Mórica: „Kde ideš?“

„Idem do obchodu, kúpiť si kabát.“

„Tak kúp aj mne, keď ťa nechytia.“

Vo futbalovom klube SOKOL Stankovany to vrie

Futbalová verejnosť v obci si už niekoľko rokov kladie otázku, prečo výsledky nášho futbalového mužstva sú také nepriaznivé, prečo pretrváva nezáujem našej mládeže o tento všeobecne najpopulárnejší šport.

Rok 2008 bol rokom, v ktorom sme si pripomenuli 80. výročie založenia športovej organizácie v obci (TJ Stankovany), ktorá v r. 1990 bola rozdelená na dva samostatne hospodáriace subjekty – FK SOKOL Stankovany a LTK Stankovany – Rojkov. Vo svojej histórii miestny futbal prešiel rôznymi obdobiami – lepšími aj horšími, úspechy sa striedali s neúspechmi. Boli aj také krízové obdobia, keď sa uvažovalo o ukončení aktívnej účasti futbalového mužstva vo futbalovej súťaži, či zrušení FK. Ale doposiaľ sa všetky tieto krízy podarilo úspešne prekonáť. V súčasnosti je v stankovskom futbale ďalšia veľká kríza – hráčska, ale aj funkcionárska – absentuje zodpovedné, kvalifikované a hráčmi uznávané vedenie mužstva, resp. celého FK. Celé mužstvo je v kríze a kŕči, ale diváka, toho čo príde na stretnutie a vidí zápas, v tej chvíli nezaujíma situácia a pozadie v klube, ale chce vidieť futbal. Pokiaľ nedosiahne toto primárne určenie futbalu (a futbal sa hrá na góly a na body), je divák otrá-

vený, oklamaný, nedôveruje a na futbal nechodi, o čom svedčí mizivý počet fanúšikov aj na domácich futbalových zápasoch. Taká je súčasná smutná realita stankovského (nielen) futbalu.

V hľadaní príčin vzniku tejto krízy je potrebné vrátiť sa do minulosti. V čase keď FK mal relativne úspechy, sa prestalo myslieť na budúcnosť – práca s mládežou na nízkej úrovni, čo vedlo k veľkým vekovým disproporciam. Vznikla nedôvera hráčov k vedeniu klubu, vzájomné obviňovanie a osočovanie. Možno teda povedať že kríza bola zapríčinená generačnou výmenou, a je prepletená s celkovým úpadkom nášho futbalu. Jednoznačnú zodpovednosť nesú teda funkcionári – bývali aj súčasní (lebo nekonali a nekonajú). Ale chyby a nedostatky sú aj v hráčskej základni. Našim hrácom chýba hlavne zdravé sebavedomie, ale aj pracovitosť, húževnatosť, disciplína, zdravá agresivita, nasadenie. Po prehratých zápasoch práve hráči sedia ako hlavní vinníci na lavici obžalovaných a potom verejne odsúdených. Je to ale naozaj tak, že sú všetci neschopní? Nevydarený zápas sa hodí na hráčov, trénera a tým sa zakryjú všetky dlhorocné systémové chyby.

Situácia v našom futbale je skutočne

vážna, a ak z nej chceme hľadať zodpovedné východisko, musia sa prijať konkrétnie a tvrdé opatrenia – obnoviť funkčnosť vedenia klubu (vo vedení skutočne takí ľudia, čo chcú pre futbal niečo spraviť); prácu c mládežou postaviť na takú úroveň, aká jej prisluhuje; nájsť trénera hráčov schopného, ale zároveň aby mal kamarátsky vzťah s hráčmi, aby na tréningy chodil čo najväčší počet hráčov (aj nie aktívni hráči), no aj malý počet aktívnych hráčov zúčastnených na tréningoch je lepší ako žiadny. Ale najväčším problémom bude získať na post vedenia klubu človeka – futbalového fanatika, zanieteného, poctivého znalca futbalu, zodpovedného, náročného k sebe aj k ostatným futbalovým funkcionárom, s prirodzenou autoritou a rešpektom. Pre navrátenie „futbalovej kultúry“ do našej obce však bude potrebná aj zvýšená a účinnejšia propagácia a osvetá, pretože futbal sa nedá jednoducho vyškrtnúť zo zoznamu „dedinskej zábavy“ jej obyvateľov.

Všetko je len dočasné, vo futbale zvlášť (úspechy aj neúspechy). Všetko sa raz začína a končí. Všetko je len otázka času.

Ján Buliak

Výsledky zápasov FK SOKOL

Stankovany v jesennej časti súťaže:

1.kolo		
Stankovany – Lubeľa	2 : 2	
2.kolo		
Východná – Stankovany	1 : 0	
3.kolo		
Stankovany - L.Tepľá	0 : 3	
4.kolo		
Bobroveč – Stankovany	6 : 2	
5.kolo		
Stankovany – Vavrišovo	3 : 5	
6.kolo		
P.Lupča – Stankovany	10 : 0	
7.kolo		
Stankovany -L.Kokava	0 : 2	
8.kolo		
Štiavnička – Stankovany	4 : 0	
9.kolo		
Stankovany – Hrboltová	3 : 1	
10.kolo		
Hubová – Stankovany	4 : 0	
11.kolo		
Stankovany - L.Ján	1 : 7	
12.kolo		
Stankovany - Uh.Ves		
	kont. prehra : kont. výhra	
13.kolo		
Prosiek – Stankovany	0 : 3	

	klub	zápasy	výhry	remízy	prehry	skóre	body
1.	L.Ján	13	11	2	0	57:16	35
2.	L.Tepľá	13	10	0	3	42:13	30
3.	Hrboltová	13	10	0	3	33:16	30
4.	L.Kokava	13	7	4	2	32:15	25
5.	Vavrišovo	13	7	1	5	28:25	22
6.	Hubová	13	6	3	4	26:20	21
7.	Uh.Ves	13	4	5	4	32:30	17
8.	Lubeľa	13	5	2	6	35:34	17
9.	L.Stiavnička	13	5	2	6	29:31	17
10.	Bobroveč	13	4	4	5	23:21	16
11.	Východná	13	3	4	6	18:32	13
12.	P.Lupča	13	3	0	10	29:42	9
13.	Stankovany	13	2	1	10	14:48	7
14.	Prosiek	13	0	0	13	9:64	0

Zadané pevného termínu uzávierky sa ukázalo byť ako veľmi dobrý nápad. Najmä pre vás, čitateľov, ktorí viete, kedy sa plánujú vydávať ďalšie novinky. No i pre našich dopisovateľov, ktorí nás opäť potešili svojimi príspevkami, spomienkami a postrehmi. Redakcia im za každé slovo ďakuje.

Príbeh zo stretnutia v ďalekej cudzine

Na konci leta sme boli s manželkou na poznávacom zájazde. Ďaleko od domova som zažil prijemný pocit, že nielen na svetoznáme miesta si ľudia spomínajú ale i na tie naše, slovenské.

Na spomínanom zájazde plných dvoch autobusov ľudí, väčšinou študentov a manželských párov, sme sa ocitli pod sopkou Vezuv. Ešte v autobuse pri vyberaní poplatku na vrchol sopky nám sprievodca odporučil, že už sme predsa len starší páár, aby sme sa na namáhavého výstupu nezúčastnili. Ostali sme preto spolu so šoférmi na parkovisku, sedeli a rozprávali sme sa. Asi po pol hodiny mi to nedalo a obchádzajúc vstup-

nú bránu som zistil, že je stále možné kúpiť si vstupenku. Neváhal som a vydal sa ku kráteru sám. Po vystúpení na vrchol boli mnohí účastníci prekvapení, keď ma medzi sebou zbadali. Keď som im povedal, z ktorého kraja pochádzam, mnohí to pochopili. Spomenul som Šíp s križom a Podšíp, hlavne študenti tieto miesta poznali, lebo ich navštívili.

Toto nepísem preto, že som bol na sopke, ale pre príbeh, ktorý mi vyzprával na druhý deň cez odpočinkovú prestávku náš spolucestujúci. Keď sme sedeli na lavičke, prišiel ku mne jeden manželský páár, ktorý cestoval v druhom autobuse. „Myslím, že ste to Vy, kto včera rozprával o Šípe. Je tomu už skoro triadsa rokov, čo ako vysokoškolák som tento kraj navštívil. V škole sme tvorili menšie skupinky rovnakého zmýšľania a stretávali sa väčšinou v Bratislave. Raz nám bola ponúknutá možnosť stretnúť sa mimo mesta jedným pracovníkom Slovenskej akadémie vied s poskytnutím ubytovania v jeho chate. A tak sme sa dostali do Stankovian a na Podšíp. Dobre si spomínam na to, že bol sviatok svätého Cyrila a Metoda a chceli sme ísť do kostola do dediny.

V tom sme zbadali, že tu začína väčší pohyb ľudí. Bolo nám povedané, že tu v prírode bude slúžená svätá omša. Samozrejme, že sme zostali. Po obradoch väčšina ľudí, zrejme rodin aj s menšími deťmi ešte zostali, aby sa občerstvili. Dokonca jedna početnejšia rodina varila gulás pod našou chatou. Z rôznych miest bolo počuť hru na harmonike a spev. Neskoršie, keď sme medzi sebou túto hlbokú duchovnú udalosť analyzovali, zhodli sme sa na tom, že v čase potláčania cirkvi tí ľudia, ktorí sa nebáli akciu zorganizovať, boli skutočne zapálení pre vieru.“ Potom obrátiac sa na svoju manželku pokračoval. „Už som ti viackrát slúbil, keď sme prechádzali autom týmto krajom, ukazujúc na Šíp s križom, že tam spolu vystúpime. Zatial sme tento výstup žiaľ neuskutočnili. Pri Vašom rozprávaní na vrchu sopky som si spomenul na túto dedinu a na to, že treba premôcť svoju pohodlnosť. Tak som a v tom momente rozhodol, že svoj sľub sebe aj manželke splním.“

Rozišli sme sa s tým, že ak svoje želanie uskutoční, zastavia sa u nás doma a na Šíp pôjdeme spolu.

Alojz Hello

Diskusia na internete

Internetová stránka www.stankovany.sk má pri narastajúcom počte internetových užívateľov za sebou už viac ako jeden a pol roka svojej oficiálnej existencie. Za tento čas ju navštívilo niekoľko desiatok tisíc ľudí z celého sveta, ktorí tu našli a stále nachádzajú informácie z našej obce. Oblúbenou sekciou je sice fotogaléria a športové aktivity, mnoho ľudí sa ale pristaví práve pri diskusii.

Prvotným zámerom „online“ diskusie je vytvoriť priestor každému návštěvníkovi, aby vyjadril svoj názor na aktuálne témy, súčasné dianie a návrhy či nápady na zlepšenie existujúcich problémov. Stačí, ak napiše svoje meno alebo prezývku, text a zadá jednoduchý matematický súčet (kvôli ochrane diskusie pred neziahúcimi príspevkami). Nevyžaduje sa teda žiadna registrácia ani iný spôsob overovania prispievateľa. Avšak fakt, že takáto forma diskusie je do veľkej miery anonymná, podnecuje tiež mnohých k jej zneužitiu a príspevky sú často vulgárne či zavádzajúce. Konštruktívna konverzácia sa potom vytráca a znechucuje ostatných, aby sa vyjadrieli.

Diskusia na oficiálnej stránke obce sa

aj kvôli tomuto riadi pravidlami, ktoré musí každý návštěvník dodržiavať. Lahlé je skryť sa za anonyma, ale ak niekto chce vyjadriť svoj názor, pod svoj príspevok sa musí pravdivo podpísat. Niektorí prispievatelia už majú svoje mená alebo prezývky chránené heslom, pre ostatných je takáto možnosť tiež stále k dispozícii. Stačí, ak svoju prezývku s heslom pošlú na email administrátora stránky.

Obsah príspevkov odráža fakt, že internet je skôr bližší mladšej vekovej kategórii. Aj tu sa samozrejme mnohí skrývajú za anonymitu. Príspevky však nesmú byť v rozpore s dobrými

mŕavmi, nesmú obsahovať vulgárizmy, národnostné alebo rasové urážky alebo oscočovanie. Administrátor si vyhradzuje právo zmazať alebo nezverejniť príspevky, ktoré budú v rozpore s pravidlami diskusie alebo ktoré budú anonymné.

Aj napriek tomu nám záleží na tom, aby bol online diskusný priestor obce miestom inteligentnej a slušnej debaty. Dúfame, že diskusia podnieti ešte širší okruh návštěvníkov i obyvateľov obce k vyjadreniu svojho názoru alebo svojich postrehov.

Stankovské priezviská

V jednom z predchádzajúcich čísel Stankovských zvestí sme predstavili mená a priezviská obyvateľov, ktorí obývali Stankovany približne do konca

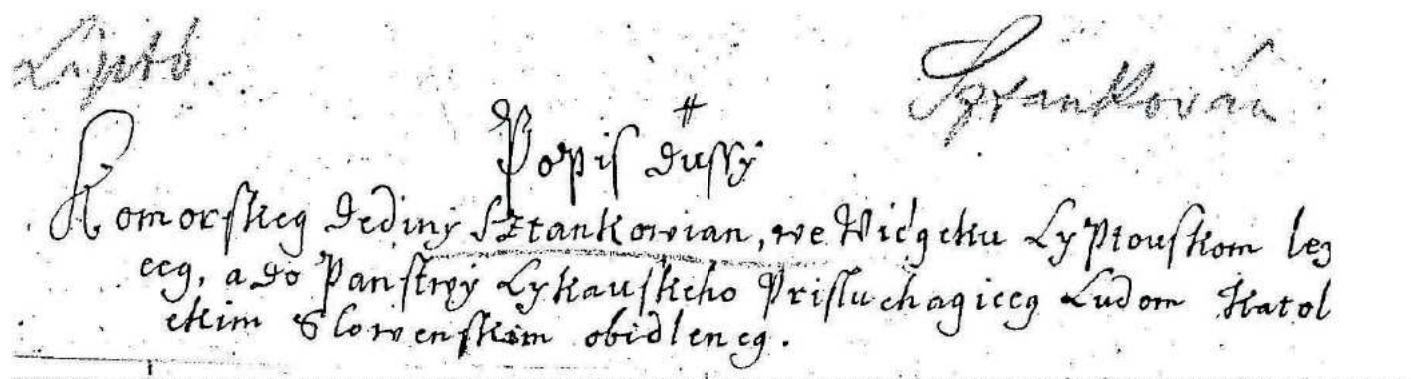
80-tych rokov 17. storocia. Z 18. storocia sa zachoval v Magyar országos leveltár (Maďarský krajinský archív) v Budapešti súpis obyvateľov písaný

po latinsky. Z neho vyplýva, že v roku **1712** bolo v Stankovanoch asi 464 obyvateľov. No vyskytovali sa najmä tieto priezviská:

Burgan alias Rak Martin, Juraj a Michal (vetva rodiny Rak, pozri nižšie)
Drga Pavol, Michal
Fedor Ondrej, Juraj a Ján
Fura Andrej, Štefan
Haplyo (Hapil) Matúš
Horváth Mikuláš, Ján a Martin
Hudec Ondrej, Michal
Hulák Andrej (bol obecným kováčom)
Chovanec Martin
Karas Ján
Kancier Adam, Ján
Kaplán Štefan
Klinec Martin, Ján (pisári zrejme skomili priezvisko **Klenec**)

Kročko Matúš, Andrej
Krupa Andrej, Michal a Martin
Kulich Juraj
Kvant Jakub, Matúš, Ján
Mucha Daniel, Ján
Miko Andrej, Matúš a Ján
Minda Štefan, Matúš
Okály Jakub
Pečko Matúš
Picsiak Martin
Prekop Gašpar
Puček Martin, Ján
Rak Martin, Juraj, Ondrej a Matúš (boli najbohatší gazdovia tej doby, žili v Rojkove na laze, z tejto rodiny neskôr

vzišlo priezvisko **Buliak**)
Rojko Daniel, Andrej
Sedmak Michal, Martin
Smoliar Peter
Solný Andrej, Juraj, Matúš, Gašpar, Ján a Peter
Straka Ondrej
Škuta Juraj
Tatar Martin, Juraj
Vaješák Matúš
Vaňovič Ondrej, Juraj
Zavik Ivan
Zemko Ján

Z roku **1781** sa zachoval ďalší súpis obyvateľov Stankovian písaný po slovensky. Doslovny preklad znie: **Popis**

ludy komorskej dediny Stankovian ve videku Lyptouskom lezicej a do panstva Lykauského prisluhajicej

ludom katolickim slovenskим обиделенеј (obrázok hore).
Tu sa vyskytujú tieto mená:

Balun Jano, Juro
Bols Matúš, Ján
Brnčal Matúš, Tomáš, Eva – vdova a Ondrej
Burgan Matej, Ján, Matúš
Cigo Adam
Drga Jano, Pavol
Fura Jano
Gavura Ondrej, Jano a Pavol, vdova Katarína
Holdoš Michal, Matej a Martin, Matúš
Chorvát Jakub
Chovanec Tomáš, Jano, Matej a Matúš
Kancer Ondrej, Jano (vlastnil horný mlyn)
Karas Jano, Juro, Matúš
Kecer Juro, Jano, Ondrej a vdova Drotá
Klenec Tomáš, Michal, Adam, Ondrej

a Jakub
Korniet Adam, Ondrej
Kratky Matej
Kročko Michal, Ondrej a vdova Mária
Krupa Tomáš, Matúš, Jano
Kurnat Ondrej, Adam, Michal, Juro a Jano
Kvant Tomáš, Jano
Letko Dorota vdova
Lukavec Ondrej
Malocha Jano
Matko Ondrej, Matúš, Pavol (pri škole vlastnili mlyn)
Medziar Jano Ondrej
Miko Mikuláš, Juro
Minda Martin
Mucha Jano, Juro, Tomáš
Muška Dorota vdova
Okál Juro
Okálík Juraj

Omasta Matej
Palovič Adam
Pečko Matej, Jano a Juro
Ponahlaj Pavol, Matej
Puček Matej, Ondrej
Rak Ján a Adam
Ročiak Ján
Sedmák Matej
Smoliar Matej
Sopko Adam
Šimo Adam
Tatár Adam, Ondrej
Urban Ján
Valach Juro, Matej
Zajasenský Jakub, Juro, Palo
Zrnik Adam
Železník Adam, Dorota vdova

Štátna ochrana prírody

história, súčasnosť a budúcnosť

Ochrana prírody a krajiny je verejným záujmom. Medzi hodnoty strategického významu pre ľudskú spoločnosť, o ktorú musí dbať nás štát, dnes aj v kontexte s EÚ, patrí udržanie a obnova prirodzených funkcií ekosystémov a využívanie krajiny, zaistujúce ochranu jej prírodných a kultúrnych hodnôt.

Ochrana prírody na našom území má bohatú tradíciu. Siahá do 13. st. a dľho bola zameraná na ochranu vzácnnej zveri. Prvé prírodné rezervácie boli vyhlásené až koncom 19. st. (Ponická dúbrava a Príboj). Skutočný rozvoj ochrany prírody začal po vzniku ČSR, kedy boli položené základy dnešnej siete chránených území. Táto sa dotvárala po r. 1945. V r. 1949 bol zriadený prvý národný park – TANAP a v r. 2004 vláda SR schválila siet chránených území NATURA 2000 (súčasť európskej siete). NATURA 2000 je sústava chránených území, ktorá má zabezpečiť ochranu najvzácnnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne

žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov EÚ a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej EÚ. Základom pre vytvorenie sústavy NATURA 2000 sú dve právne normy EÚ: Smernica Rady Európskeho spoločenstva č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a Smernica Rady Európskeho spoločenstva č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín. V roku 2000 sa ustálila nasledovná štruktúra štátnej ochrany prírody: 1. Centrum ochrany prírody a krajiny (Banská Bystrica), 2. Správy národných parkov a chránených krajinných oblastí, 3. Regionálna správa ochrany prírody a krajiny (Bratislava, Prešov).

Legislatívne podchytená ochrana prírody má na Slovensku, resp. v bývalom Československu, svoju tradíciu od roku 1955, kedy bol schválený Zákon SNR č. 1/1955 Zb. o ochrane prírody. Týmto zákonom nebolo chránené ce-

lé územie republiky, ale len jej vybrané časti prírody. Boli to predovšetkým národné parky, chránené krajinné oblasti, štátne prírodné rezervácie. Obsah nového Zákona NR SR č. 287/1994 Zb. o ochrane prírody a krajiny je postavený už na novodobých principoch ochrany prírody a krajiny vo svete. Týmto zákonom je chránené celé územie SR, ktoré je rozdelené do 5 stupňov ochrany. S narastajúcim stupňom ochrany rastie i dôležitosť a nutnosť ochrany územia.

Stupeň územnej ochrany:

Stupeň ochrany sa vzťahuje na celé územie SR s výnimkou chránených území. Vzťahuje sa na chránené krajinné oblasti a chránené areály, na národné parky, chránené areály a chránené krajinné prvky. Stupeň ochrany sa vzťahuje z časti na chránený areál, prírodnú rezerváciu, prírodnú pamiatku a chránený krajinný prvk. Vzťahuje sa na chránený areál, prírodnú rezerváciu, prírodnú pamiatku a chránený krajinný prvk.

V katastrálnom území obce Stankovany sa nachádzajú nasledujúce chránené územia s vyhlásenými vyššími stupňami ochrany:

NPR Šíp

$3\,015\,200\text{ m}^2$ vyhlásená v r. 1980
spravujúci orgán: ŠOP-S-NP Malá Fatra

zriaďovací orgán: Ministerstvo kultúry SR

PR Močiar

$81\,578\text{ m}^2$ vyhlásená v r. 1993
spravujúci orgán: ŠOP-S-NP Malá Fatra

zriaďovací orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

PR Korbeľka

$861\,600\text{ m}^2$ vyhlásená v r. 1973
spravujúci orgán: ŠOP-S-NP Veľká Fatra

zriaďovací orgán: Ministerstvo kultúry SR

PR Rojkovské rašelinisko

$28\,807\text{ m}^2$ vyhlásená v r. 1950
spravujúci orgán: ŠOP-S-NP Veľká Fatra

zriaďovací orgán: Ministerstvo životného prostredia SR

CHPP Rojkovská travertínová kopa

144 m^2 vyhlásená v r. 1971
spravujúci orgán: ŠOP-S-TANAP

zriaďovací orgán: Ministerstvo kultúry SR

Televízia naša každodenná

Dnes si už ani nevieme predstaviť, čo by ľudia robili, keby nebola televízia. Pre nás je úplne samozrejmé, že si v pohodlí svojho domova pozrieme správy z celého sveta, vzrušujúce športové prenosy a filmy alebo sa pobavíme na zábavných programoch a seriáloch. Technika napreduje obrovským tempom. Nastávajúce Vianočné sviatky si preto pripomeňme, že televízia na Slovensku je s nami už 52 rokov.

Prvý monoskop Československej televízie

Ako vznikla televízia?

Prvé pokusy o prenos obrazu sa začali vykonávať v prvej polovici 19. storočia. Boli to len pokusy o prenos statického obrazu. Dôležitým objavom, ktorý mal veľký vplyv na vznik televízie, bol objav švédskeho chemika J.J. Berzeliusa, ktorý v roku 1817 objavil selén. Je to prvok citlivý na svetlo a pri osvetlení sa jeho odpor v závislosti od intenzity osvetlenia zmenšuje. Poľský inžinier Paul Gotlieb Nipkow si v roku 1884 nechal v Nemecku patentovať mechanicko-elektrické zariadenie, ktoré rozkladalo obraz na svetelné body a opäťovne ho z nich zostavovalo. Prvé obrazy z tohto zariadenia neboli moc dobrej kvality, ale vývojom sa podarilo ich zvýšiť. Už v roku 1923 Charles Francis Jenkins preniesol po telefónnom vedení nepohyblivé a o dva roky pohyblivé obrázky až na dvestokilometrovú vzdialenosť. V roku 1928 bol prenesený televízny prenos z Londýna do New Yorku škótskym vynálezcom Johnom Logie Bairdom. V tomto roku sa začali sériovo vyrábať i prvé mechanické televízne prijímače.

Mechanická televízia

Prvé mechanické televízne sústavy boli zestrojené Johnom Ligie Bairdom v Škotsku a Anglicku a Charlesom Francisom Jenkinsom v Amerike. Televízny prijímač bol pomerne jednoduchý. Pred divákom bola matná sklenená doska a za ňou sa otáčal kotúč s dierkami, za ktorými bola obyčajná žiarovka. Tá svietila slabšie ale sil-

nejšie podľa toho, aký svetlý bod sa mal v tom ktorom okamihu premietnuť dierkou na tienidlo. Prvé obrazy sa prenášali prostredníctvom jednoduchého elektrického kabla. Tento princíp objavený Nipkowom si vyžadoval, aby sa obidva kotúče (v prijímači a v snímači) otáčali synchronne, aby bod nasnímaný snímačom bol v rovnakej polohe zoobrazený na tienidle v prijímači. Napriek uvedeným nedostatkom mechanickej televízie sa začalo pravidelné vysielanie v Amerike. V Európe sa 30. septembra 1929, zahájilo pravidelné vysielanie vlnách BBC, v roku 1931 v Moskve.

Elektronická televízia

Koncom 19. storočia boli uskutočnené niektoré objavy, ktoré mali veľký vplyv na ďalší rozvoj televízie. Bola objavená fotonka, ktorá nahradila selénové fototelektrické články. V roku 1904 bola objavená elektronka – dióda J. A. Flemingom. V roku 1923 vedec ruského pôvodu Vladimír Kosma Zworykin, ktorý pracoval v USA, si nechal patentovať snímaciu elektrónku, ktorú nazval ikonoskop a prijímaciu elektrónku, ktorú nazval kineskop. Hoci týmto bola elektronická sústava objavená, prvé pokusy s elektronickou televíziou ukázali, že obraz bol horší než u mechanickej sústavy. Tento neúspech načas odsunul elektronický systém, ale tento sa i ďalej zdokonaľoval. Zworykin vylepšil elektronickú sústavu tak, že postupne snímala televízne obrazy dokonalejšie než všetky vtedajšie systémy. Rozvoj elektronickej televízie mohol rýchlo napredovať. V roku 1931 Manfred fon Ardenne predviedol televízny systém, ktorý k snímaniu i k reprodukcii obrazu používal Braunove elektrónky. Prelomovými rokmi boli roky 1935 – 1936, kedy začalo pravidelné vysielanie elektronickej televízie vo viacerých štátach. V roku 1939 Zworykin predstavil novú snímaciu elektrónku, superikonoskop. To bol ďalší krok, ktorý v USA umožnil v roku 1940 začiatok vysielania farebnej televízie.

Prierez historiou televízie v Česko-slovensku

Prvé verejné predvedenie televízie na Slovensku sa uskutočnilo v r. 1952 v aule Slovenskej vysokej školy technickej.

V Československu sa pravidelné vysielanie Československej televízie začalo 1. 5. 1953. Bolo to čierno-biele vysielanie. No v roku 1954 v USA začali už s pravidelným vysielaním vo farbe. V Československu sa spočiatku vysielalo len v stredu a v sobotu večer, spočiatku hodinu a pol. V tomto roku bolo v republike približne 50 televízorov.

V Bratislave vzniklo televízne štúdio Československej televízie 3.11. 1956 v budove vysielača na Kamzíku. Malo rozmer 6 x 10 m. Druhý program začal v Československu vysielať 10. 5. 1970. Staršie televízory museli byť pre prijem druhého programu vybavené prídavným zariadením, tzv. konektorm. Pravidelné vysielanie vo farbe začalo u nás až 9. 5. 1973. Prvé televízne prijímače boli väčšinou sovietskej výroby a príjem po prve roky nebol veľmi kvalitný.

Pamäťám si, ako sme v roku 1974 pozerali futbal, tráva bola tyrkysovo zelená a tváre futbalistov mali až fialový nádych.

Spočiatku sa televízny signál prijímal len pomocou strešných antén, budú kúpených alebo aj doma robených. Tie doma pozvárané z rúrok a tyčiek, mali neraz gigantické rozmer. Až v deväťdesiatych rokoch si čoraz viac domácnosti zaobstaralo satelitné antény, alebo kálovú televíziu.

Spomienky na počiatky televízie v Stankovanoch

Televízor značky Aleš som si zakúpil ako prvý občan v Stankovanoch. Keď som chcel dať televízor do prevádzky, musel som zakúpiť dvojlinku. Zhotovil som obrovskú anténu a skúška sa začala. Dvojlinka bola 50 metrov dlhá a anténa mala do 3 metrov. Anténu som musel pripojiť na štvormetrovú kovovú žrd' a uviazať ju o plot. Obraz sa rozsvietil, začal som ladiť a hľadať monoskop. Po obrazovke behalo všeľičo, len obraz alebo monoskop nie. Prišli aj nejakí laici, naturisti. Boli zvedaví. „Je tam signál, niečo behá, ale nerozoznať, čo je čo. „Jáj, no to musíš behať po dvore a hľadať signál. Až potom sa ti niečo objaví.“ Mali pravdu. Dvaja - tria chlapia chodili po mojom dvore s tou 4 metrovou žrdou v okruhu 50 metrov od chalupy. Až potom som našiel signál, objavil sa slabý monoskop a potom rozpoznať hokejový zápas, či spevky. Prichádzali ľudia z celej dediny, fanúšikovia, ktorí chceli vidieť hokej, každý bol zvedavý. Keď dali naši gól, nastal rev a všetci sa radovali. Na obrazovke boli čierne figúry, no im to stačilo aby boli spokojný. Tak sa rodil u nás tento zázrak.

Ked si budete cez Vianoce zapínať televízor, spomeňte si, akú neľahkú cestu musela televízia prejsť, aby sme si mohli každý večer vychutnávať obľúbený program.

JUDr. V. Urban
za informácie o začiatkoch vysielania
v obci dăkujeme pánovi L. Michálekovi

Svetlo Božie prichádza medzi nás

Čo Vám pripomínajú Vianoce? Narodenie Boha Syna. Prečo prišiel Syn Boží na svet a stal sa človekom? Aby nás vykúpil a spasil. „*Svetlo prišlo na svet, ale ľudia viacej milovali tmu ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé.... Ale ten, kto čini pravdu, ide k svetu, aby boli zjavené jeho skutky, že sú vykonané v Bohu.*“ Prišiel ako Svetlo, aby nám osvetil temnotu života, aby sme žili vo svetle Bozej Pravdy.

Pred Pilátom, zmučený, s trňovou korunou na hlave hovorí: „*Nato som sa narodil, nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo o Pravde. Každý, kto je z Pravdy, počúva môj hlas*“ Každý, kto miluje Pravdu, chce byť ako Pravda, chce konáť podľa Pravdy, preto sa teší na Vianoce. Teší sa na príchod Pravdy. Preto je najdôležitejšie v tomto živote, byť vyznávačom tejto Prav-

dy a poznávať ju. Rovnako aj poznávať Ježiša Krista – Pravdu. Len vtedy, keď sa postavíme v celej svojej nahote do svetla Ježišovej Pravdy, poznáme v skutočnosti to, aký sme, pravdivo posúdime sami seba.

Sokrates, mysliteľ a filozof staroveku, keby bol kresťanom, bol by vyhlásený za svätého. Pretože povedal: „*Najväčším umením v živote je poznať seba samého.*“

Adventná doba je čas nasmerovania svojho života k Bohu – Ježišovi Kristovi, k Pravde, Spravodlivosti a Láske.

Drahí veriaci, prajem vám, aby ste čas Vianoc prezili vo svedectve svetla a Pravdy.

Vdp. Štefan Duraj

Hodnotíme uplynulý rok

Vážení spoluobčania!

Bliží sa obdobie, ktoré všetci očakávame s nádejou, aspoň na chvíľkové prerušenie unáhleného žitia, dennodenných starostí. Nie že by úplne zmizl, ale váha povinností sa presunie do oblasti starostlivosti o rodinu – rodinných príslušníkov, blízkych, známych, priateľov a pod. Tažko povedať, či takéto povinnosti nazývať starostlami a ak aj áno, sú to veci podstatne príjemnejšie, ktoré by sme určite vymenili na dlhšie obdobie.

Buďme však radi, že existujú sviatky pokoja, pohody, lásky, obdarúvania, zmierňovania napäťia, zmierovania sa. Vianoce majú svoje čaro, ktoré sa nedá nahradíť hocičím. Určite ich všetci budeme prezívať s radosťou a nadšením. Vianoce sú obdobím, kedy sa zamýšľame nad sebou, blízkymi osobami, ale aj nad neznámymi, o ktorých sa dozvedáme z telekomunikačných prostriedkov, novín a časopisov. Skúsme sa preto spoločne zamyslieť aj nad udalosťami, ktoré sme spolu prežili v tomto roku v našej obci.

Všetkých nás určite zaujímal a bude zaujímať dianie okolo výstavby diaľnice D1, ktoré sa nás do týchto chvíľ dotýkalo len z rozprávania. Za krátku chvíľu sa však výstavba tunelov Rojkov

a Havran, mosta spájajúceho obidva tunely, strediska správy a údržby ciest, obslužných komunikácií, stavebných dvorov, dočasných skládok a pod., stane skutočnosťou. Určite to bude značný zásah do našich návykov a už dlhodobo zaužívaného spôsobu žitia.

Mnohí z občanov sa zapojili do pozemkových úprav prostredníctvom ROEP-u, ktoré sú v katastri našej obce náročné aj preto, že v minulosti neprebehlo žiadne sceľovanie (komasácia) značne malých podielov. Až v súčasnosti sa uskutočňuje úprava v celom katastrálnom území, tj. intraviláne aj extraviláne.

Prebiehali aj ďalšie stretnutia so závažnými rozhodnutiami ohľadom malých vodných elektrární (MVE) v obci, ukončenia úpravy jazierka na Močiaroch, úpravy ciest (nový asfaltový koberec v dĺžke viac ako 1 km – Babylon, cintorín, Pod Hôrkou, okolo kostola) a opravy výtlkov, jám, prerezávaných úsekov – Kút, popri železničnej trati, od Kúta až po Polónku, Dolný koniec, popod železničný most.

Odsúhlasovali sa projekty pre získanie prostriedkov z fondov EÚ:

Kultúrne a agroturistické centrum v regióne

Projektová dokumentácia:

Výstavba bytovky a premostenia Váhu

Zábery:

Oprava miestnych komunikácií, detší park, čistenie potokov

Všetkým Vám, vážení spoluobčania, ktorí ste sa zúčastnili na uvádzaných stretnutiach, kde sa po vysvetlení istých nejasností prijali kladné stanoviská, chcem podakovať. Požiadaf Vás, ako aj ďalších spoluobčanov, o účasť na vianočnom stretnutí 27. decembra 2008 na obecnom úrade, kde bude možnosť podrobnejšie rozoberať ktoruľvek problematiku.

Chcem podakovať občanom, ktorí sa podieľali na zveľaďovaní obce, pri práciach v ZŠ s MŠ, na cintoríne, na verejných priestranstvách. Touto cestou chcem podakovať za takmer celoročnú prácu aktivačným pracovníkom, ktorí pod vedením koordinátora A. Dubovca majú zásluhu na mnohých úpravách v obci, na cintoríne, pri rozšírení miestnych komunikácií, pri čistení potokov, atď. Chcem podakovať každému občanovi, ktorý akýkoľvek spôsobom v priebehu tohto roka pomohol obci a tým aj spoluobčanom v ktorejkoľvek oblasti života.

Zároveň mi dovoľte, aby som Vám všetkým pri príležitosti nadchádzajúcich vianočných sviatkov poprial veľa zdravia, šťastia, spokojných sviatočných dní, veľa radosti v kruhu svojich najbližších. Nech láska, dobrosrdečnosť, otvorenosť a schopnosť odpúšťať pretrváva v nás nielen počas sviatkov, ale aj dlho po nich.

Vianoce a Nový rok v Stankovanoch v roku 1944

Vianoce v Stankovanoch v roku 1944 boli celé v bielom, bol sneh. V obci boli ešte nemeckí vojaci, ktorí sa vrátili do obce po potlačení Slovenského národného povstania. Boli ubytovaní v budove bývalej materskej školy a v dolnej škole, je to terajšia budova bývalej materskej školy na Dolnom konci. Na polnočnej omši boli okrem občanov Stankovian a Rojkova prítomní aj nemeckí vojaci, oblečení vo vojenskom odevi stáli v kostole vzadu pod chórom, niektorí boli aj na chóre pri organe. Keď sa spievala počas omše známa vianočná pieseň „Tichá noc“, pridali s k spevu aj oni a spievali po nemecky. Niektorí vojaci boli veľmi dojati, mali aj slzy v očiach, keďže pri sebe na sviatky nemali niekoho z blízkej rodiny a isto spomienkami boli v Nemecku pri svojich. Vojaci, ktorých bolo asi tridsať, chodili cvičiť streľbu do Polónky, tam chodili popod jednokoľajovú železničnú trať podchodom, ktorý je dnes už dosť poškodený.

Dievčatá chodili počas Vianoc do kostola oblečené v rukávničiach a kamizeloch, tým chceli dokázať, že sa neboja zimy a sú odolné. Boli to tie dievčatá, čo nosili kroje. Všetky dievky ich ale nenosili. Niektoré chodili oblečené po „pansky.“ Chlapci chodili v oblekoch, mladenci chodili do kostola v kroji. V kostole niektorí spievali vianočné pesničky ako spevokol, ktorý viedol učiteľ Blaha. Najobľúbenejšia bola vianočná pieseň „Pastuškovia.“ Výzdoba bola skromná, malé stromčeky ovešané a ozdobené salónkami vyrábanými doma, sklenenými guľkami a jablčkami.

Na oltári boli ozdobné svietniky, v ktorých horeli sviečky, elektrina v kostole ešte nebola. Kostolníkovi trvalo zapálenie všetkých sviečok v kostole a vo svietnikoch dobrú pol hodinu. Mecchy na organe ťahali chlapci a deti. Ďalší zo zvykov bol taký, že na Štedrý deň sa ráno do kostola chodilo posvätiť pokrmy, v košíku mali ľudia koláče, vianočky, makovníky, tvarožníky, jablčka a daktó mal aj liter vína.

Pri vianočnom stole v izbe začal večer modlitbou. Potom išli ako prvé obľátky s medom. Matka dávala križik prstom na čelo detí, ktorý namáčala vo včelom mede, aby deti boli celý rok „sladké“. Jedlo na štedrý večer bolo skromné, no vzácne. Tvorili ho polievka z ryby chytenej vo Váhu alebo v Orave, bola to kyslá polievka s hubami, potom nasledovali opekance s makom a ryba sa jedla s chlebom. Prípitok bol z posväteného vína. Malý pohárik dostali aj deti. V rodinách si niektoré deti našli pod stromčekom darčeky a hračky, oblečenie, no v niektorých chudobných rodinách ani darčeky neboli.

Koleda bola zložená z pána farára, kostolníka Mariána Poliaka a učiteľ Blaha písal na dvere. Koledníci išli aj na Podsip, do Federova, Strakova, Rojkova a aj do blízkych Kralovian. Pastieri nosili do obytných domov, kde občania mali dobytok a pásl ho, tzv. boženíci, za to dostali odmenu v peniazoch. Boženíky boli počas roka zavesené v komore a slúžili aj na postrašenie detí, keď boli zlé. Skladali sa z dvoch až troch prútkov brezy a boli zviazané vetyčkou.

Cez Vianoce sa do školy nechodilo. Kto mal lyže, lyžoval. Otcovia vyrobili deťom drevené sánky a niektorí mali v dedine už aj korčule – gyntaxky. Korčuľovalo sa na zamrznutých okrajoch Váhu, na potokoch, ale aj tam, kde zamrzla mláka. Zábavy počas sviatkov neboli, lebo v kultúrnom dome bývali nemeckí vojaci a netancovalo sa ani v krčmách, svadby bývali vo väčšej hornej krčme.

článok napísaný počas rozhovoru
s 83 ročnou Máriou Strakovou

Vianočné zvyky v Stankovanoch

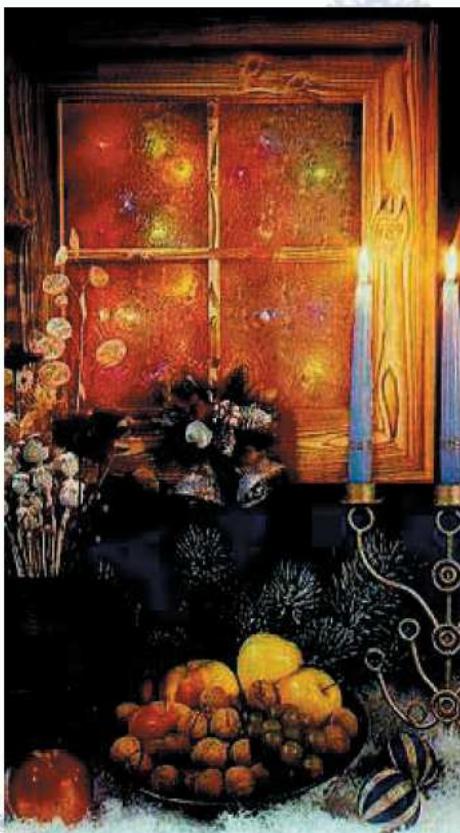
„Deti moje, ešte na tento vianočný zvyk som zabudol.“ Iste každý z nás dobre pozná slová reklamy z televíznej obrazovky. V skutočnosti sa ozaj zabúda na mnohé zvyky počas vianočných sviatkov a ja by som vám rád pripomemal, aké to bolo v Stankovanoch kedysi.

Od Lucie do Adama a Evy chodili po vinšovačke Betlehemci. Na Štedrý deň ráno začínali vinšovačkou mladí chlapci. Potom začali chodiť po vinšovačke boženici - obecni pastieri, ktorí rozdávali brezové prútky zviazané mašličkou. Posledný chodil obecný bubeník, ktorý vykonával aj funkciu hrobára a hájnika. V lete dával pozor, aby sa husi alebo kravy nepásli tam, kde to nemali dovolené. Ich vinš znel takto: „Vinšujem Vám tieto hody a sviatky aby vám dal pán Boh na poli úrodu, vo dvore svornosť, lásku, v rodine zdravie a Božieho požehnania. Pochválen buď Ježiš Kristus.“ Za vinšovanie dala rodina peniaze alebo nejaké naturálne.

Na Štedrý deň sa dbalo, aby ženy nechodili do iného domu, lebo by to prinieslo neštastie pre navštívených. V tento deň sa tiež nič nepožičiavalo. V podvečer siel gazda do maštale, aby nakrmil vsetko, čo rodina chovala. Gazdiná prípravovala štedrovečerný stôl. Keď bolo vsetko pripravené, čakalo sa len na zvonenie, aby všetci mohli spoločne zasadnúť. Niektorí omotávali okolo nôh stola retiazky, čo bol symbol súdržnosti celej rodiny, pretože pri stole zväčša sedela už aj mladá rodina, ktorá žila spolu s rodičmi. Na stole musel byť križik, sviečka, pred každým členom rodiny tanier, pribor a pohárik. Navyše sa dával jeden tanier a lyžica, to pre prípad, že by príšiel nejaký pocestný. Na tento tanier sa potom dávalo po kúsku všetkého, čo sa pri večeri konzumovalo – tomu sa povedalo, že je to pre duše v očistci.

Keď rodina začula zvonenie, všetci vstali a pomodlili sa. Gazda podakovala za Božie dary, ktoré boli na stole. Privilat medzi sebou novonarodené deti v rodine a začala sa štedrovečerná hostina. Gazdiná každému urobila medom križik na čelo, zjedli sa obľátky, a potom gazda predniesol prípitok, bud vareným vinom alebo hriatum so škvarkami. Začali sa jesti opekance, ryba, kyslá polievka, koláče a ovocie. Rozkrajovali sa jablká, sledoval sa knôt sviečky. Bola taká povera, že na koho sa knót obráti, do roka zomrie. Nikto tomu ale neveril. Od stola nesmel počas

večere nikto odísť, až kým sa po večeri nepomodlilo a nepoďakovalo za požitě dary. Po modlitbe všetci šli k vianočnému stromčeku, kde si každý našiel svoj darček, aby ho rozbalil. Potom mladšie deti išli po spievani po dedine, neskôršie išli aj tí starsí. Po spievani sa čakalo na polnočnú svätú omšu. Vtedy bol kostol skutočne zaplnený do posledného miesta. Slobodné dievčatá, súce na vydaj a chlapci na ženenie sa odeli do krojov a stáli pred lavicami. Vydaté ženy a ženati chlapí stáli pri laviciach v strede kostola.

Na sviatok Narodenia Pána bola ráno pastierska svätá omša. V našom kostole je v tento sviatok vyložená po celý deň k poklone Najsvätejšia sviatosť olтарa. Tento deň sa nechodilo na žiadne návštevy. Vo sviatok svätého Štefana odpoludnia sa začala chodiť koleda a to pán farár, organista, kostolník a ministrianti. Začali sa navštěvoval najbližšie rodiny, aby sa večer mohli zúčastniť na divadelnom predstavení. Najčastejšie sa hrávala slovenská klasika ako Statky zmätky, Kamenný chodníček, Mastný hrniec a podobne. Divadelné hry väčšinou režiroval pán farár Adamec. Na Silvestra bola tiež

slávnostná večera, a potom príprava na silvestrovskú zábavu, ktorú každý rok robila iná organizácia: hasiči, športovci, Červený kríž.

Na prvý deň v roku sa chodilo po návštevách rodín a vinšovať Nový rok. „Vinšujem Vám tento Nový rok, aby Vám dal pán Boh zdravia, božieho požehnania, aby Vám vypadla z pece rúra, aby Vám nevesta do roka ostala hrubá.“

Do Troch kráľov chodili koledníci so svojimi koledami. Po sviatku Troch kráľov nastal čas maškarných plesov a svadieb až do pochovania basy aby sa Popolcovou stredou toto všetko skončilo.

Škoda, že mnoho pekných zvykov zaniklo. Nič však nebráni tomu, aby sa niektoré z nich obnovili.

Alojz Hello

Porušená tradícia

Za mojich detských a chlapčenských rokov bol v našom regióne taký zvyk, či tradícia, že vianočným stromčekom mohla byť len a len jedlička.

Mal som asi 10 rokov, keď ma mama poslala do lesa po vianočný stromček. Nezabudla však dodať: „*Dones domov peknú jedličku!*“ Teplo som sa obliekol, lebo vonku bola tuhá zima, zbral pilku a vyrazil som do blízkeho lesa s vedomím, že sa za chvíľu vrátim. Márne som sa brodil po kolená snehom popod Prieval, poza Grúň ba spustil som sa až nad Majer. Jedličku, ktorá by sa mi zapáčila, som veru ne-našiel. Zrazu som si spomenul, že keď sme spolu s otcom išli v lete pre múku do žažkovského mlyna, na Brodnánskych lúkach bol malý hájik krásnych jedličiek. Rozhodol som sa, že i napriek niekoľko kilometrovej vzdialnosti ta zájdem.

Hájik som našiel, ale moja radosť bola raz-dva zmarená a vykonaná cesta zbytočná. Na mieste nebola žiadna jedlička, len pníčky. Niekoľko množstiev stopy v snehu boli čerstvé a niekoľko desiatok stromčekov fuč.

Už som sa chcel vrátiť naprázdno, keď som obďaleč spozoroval asi 15 metrov vysokú jedľu a jej vrcholec sa mi zdal

vhodný na vianočný stromček. Vyšplhal som sa na ňu a chcel píliť. Zrazu začali ku mne odkiaľsi doliehať cudzie hromové hlasy. Pritlačil som sa medzi husté konáre a spozoroval, ako na čistinku prichádzajú tria chlapí v poľovníckych či horárskej uniformách s puškami na pleciach. Aj oni spozorovali tú spúšť, mrzko zahrešili, nadávali a zastrájali sa, že keby pôvodcu chytili, dolámaliby mu kosti. Potom prišli pod jedľu, na ktorej som sedel a začali si opekať slaninku. Jej vôňa sa šírila až hore ku mne. Bol som poriadne vyhladovaný, potichu prehľtal slinky, no môj žalúdok na protest škvíkal. Bál som sa, aby ma chlapí nezaopočuli. Asi za hodinu však odišli a ja, zmrznutý na kost a dolámaný z nepohodlného sedenia medzi konármami, som nemal žiadnu vôľu píliť vrcholec jedle. Zliezol som zo stromu a čo mi sily stačili, ponáhľal som sa späť.

Nemohol som prísť bez stromčeka, od-

píli som teda smrečok a vrátil sa domov. Keď ma moja mama zazrela, celá ustrašená zalomila rukami a s placom povedala: „*Chlapče, kde si bol toľke časy? Už sme sa chystali ísť ta hľadať!*“ Povedal som jej, ako som dopadol. Moja dobrá mama sa veru na mňa nenehvala, že nemám jedličku ale smrečok. To bolo v jej živote prvýkrát. Dali sme smrek do izby, a keď bol už vyzdobený, došli aj susedia. Každý ho chvánil a hovoril, že je veru krajsí ako jedlička. Od tej doby sme mali my, ale aj naši susedia ako vianočný stromček len smrečok.

Anton Chorvát

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Vítame medzi nami:

*Si ránom, si nocou a snom,
si budúcnosťou rodičov*

september: Simona Belková
Sofia Belková

Opustili nás:

*Otec, do tvojich rúk zverujem
svoju dušu*

október: Mária Poljaková (64)
Alojz Špidus (72)

Manželstvo uzavreli:

*Manželstvo je more, pre ktoré
dodnes nevynášli žiadny
kompas*

október: Marta Straková
Tomáš Černák

november: Jana Pečková
Ľubomír Zvada
Jana Planietová
Juraj Chyla

Blahoželáme:

*Prajem Ti štastie, prajem Ti zdravie,
nech Ti naša láska nikdy
nezhrdzavie*

Rebeke Tatárovej k prvému rôčiku života. Všetko najlepšie prajú mamiňa a ocko

Anne Buvalovej, ktorá oslávi 22.12.2008 svoje krásne 35te narodeniny, všetko najlepšie jej prajú rodina Tatárová, Ferančíková a Šúrová

Štedrovečerné menu

Vianočná liptovská kyslá polievka

Potrebujem: 500g údenej krkovičky, 500g bravčovej krkovičky, 2 l kyslej vody z kapusty, 3 l vody, 500g kyslej kapusty, hrst sušených húb, 1 pár domácej údenej klobásy, 5 zemiakov, soľ, 1 paradajkový pretlak

Zemiakové rezance: 1 veľký zemiak, hrubá múka, soľ

Slepá kura: 5 rožkov, 1 cibuľa, slanina, soľ, mleté čierne korenie, posekaná petržlenová vŕňať, 1 lyžička cesnakovej pasty, hrubá múka

Postup: Údenú a surovú bravčovú krkovičku varíme v kyslej a obyčajnej vode spolu s hribami 1 hodinu. Po hodine vyberieme údenú krkovičku a pridáme osúpané celé zemiaky, klobásku a paradajkový pretlak. Varíme ďalšiu 1/2 hodinu. Potom do nej hodíme slepú kuru a varíme ešte 1/2 hodinu. Mäso vyberieme, pokrájame na kocky a vrátime do polievky.

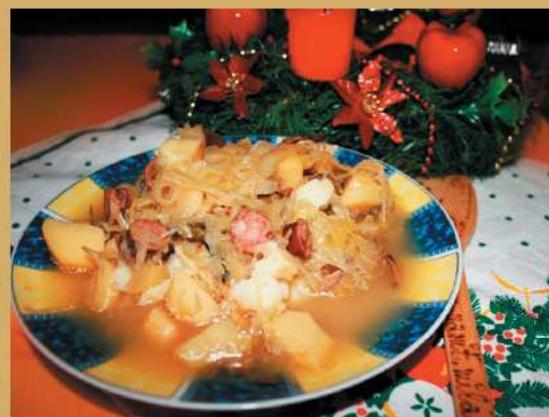
Rezance uvarené v osolenej vode dáme

Medvedie labky z tatraniek

Potrebujem: 4 mleté tatranky, 100 g kokosovej műčky, 1 stužený tuk, 300 g polohrubej múky, 100 g práškového cukru, 1 vajce, troška prášku do pečiva

Postup: Zo všetkých prísad vypracujeme cesto a necháme ho v chlade odpočíniť. Potom ho natlačíme do formičiek. Cesto nedávame až po okraj, pretože pečením vyskočí. Pečieme. Po vychladnutí môžeme zdobiť (pokropiť) čokoládovou polevou.

do taniera, pridáme na kocky nakrájané mäso a klobásku a zalejeme polievkou.

Zemiakové rezance: Zemiak očistíme, postrúhame najemno a pridáme soľ a toľko múky, aby vzniklo stredne tuhé cesto. Rozvaľkáme ho natenko, pokrájame na 5cm pásy, ktoré potom krájame na širšie rezance. Zavárame do vriacej vody. Po uvarení prepláchneme asi v dvoch studených vodách.

Slepá kura: Rožky pokrájame na kocky. Slaninku oprážime s troškou oleja a pridáme pokrájanú cibuľku, oprážime. Pridáme k rožkom, ako aj ostatné prísady a vypracujeme také cesto, aby sme mohli z neho formovať šúlinky, ktoré zavaríme do polievky.

Pečený kapor v slaninkovom kabátiku

Potrebujem: porcie rozpoleného kapra bez chrabtovej kosti, soľ, drvená rasca, plátky anglickej slaniny, 3 lyžice oleja, 3 lyžice masla

Postup: Potrebné porcie kapra opláchneme, osušíme na oboch stranach posolime a posypeme rascou. Na každú porciu položíme dva plátky slaninky a priprichneme ich špáradlami, aby sa pri pečení neskľzli. Kúsky kapra vložíme do zapekacej misy s olejom a maslom a dáme piec do rúry. Keď sa tuk spečie, podlejeme vlažnou vodou. Kapor je vtedy správne upečený, keď je slanina na vrchu pekne vyškvarená.

